

Luxembourg, 24. lipnja 2024.  
(OR. en)

11296/24

COHOM 137

#### ISHOD POSTUPAKA

|           |                                                                          |
|-----------|--------------------------------------------------------------------------|
| Od:       | Glavno tajništvo Vijeća                                                  |
| Na datum: | 24. lipnja 2024.                                                         |
| Za:       | Delegacije                                                               |
| Predmet:  | Zaključci Vijeća o ažuriranju Smjernica EU-a o djeci i oružanim sukobima |

Za delegacije se u prilogu nalaze Zaključci Vijeća o ažuriranju Smjernica EU-a o djeci i oružanim sukobima, koje je Vijeće odobrilo na 4038. sastanku održanom 24. lipnja 2024.

**Zaključci Vijeća o ažuriranju Smjernica EU-a o djeci i oružanim sukobima**

**[s ažuriranim tekstom u Prilogu]**

1. Podsjećajući na Strateški okvir EU-a za ljudska prava i demokraciju iz 2012., Akcijski plan EU-a za ljudska prava i demokraciju iz 2020., Strategiju EU-a o pravima djeteta iz 2021., članak 3. stavak 3. Ugovora o Europskoj uniji i Povelju EU-a o temeljnim pravima, Vijeće ponovno potvrđuje da su poštovanje, zaštita i ostvarivanje prava djeteta jedan od ključnih ciljeva unutarnje i vanjske politike i djelovanja Europske unije.
2. Na temelju Smjernica EU-a o djeci i oružanim sukobima iz 2008. i Zaključaka Vijeća o Strategiji o pravima djeteta iz lipnja 2022. EU je posebno aktivan u zaštiti prava djece u sukobima ili kriznim situacijama te pružanju zaštite, pomoći i potpore djeci.
3. Vijeće je ozbiljno zabrinuto zbog porasta kršenja prava djece povezanog s oružanim sukobima, čemu doprinosi povećanje broja sukoba, među kojima su agresivni rat Rusije protiv Ukrajine i s njime povezana nezakonita deportacija i premještanje ukrajinske djece, sve veće nasilje u Sudanu i eskalacija sukoba na Bliskom istoku, a posebno katastrofalna humanitarna situacija u Gazi i njezine nerazmjerno teške posljedice za civile, osobito djecu. Vijeće žali zbog činjenice da su teška kršenja prava djece<sup>1</sup> – ubijanje i sakaćenje, novačenje i iskorištavanje djece kao vojnika ili u drugim neborbenim ulogama, otmice, silovanje i drugi oblici seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja, napadi na škole i bolnice te uskraćivanje pristupa humanitarnoj pomoći – znatno porasla tijekom posljednjeg desetljeća.

---

<sup>1</sup> <https://www.unicef.org/children-under-attack/six-grave-violations-against-children>

4. U gotovo svim područjima zahvaćenima sukobima u svijetu, od Sahela, preko središnje i istočne Afrike do Bliskog istoka i Azije, djeca čine čak polovinu pogođenog stanovništva. Djecu oružani sukobi nerazmjerno teško pogađaju i ona su njihove primarne žrtve. Vijeće je izrazito zabrinuto zbog toga što su se zbog promjena u prirodi sukoba, taktikama i oružju višestruko povećali rizici za civile, ponajprije djecu, a istodobno nikad nismo bili svjesniji ozbiljnosti, štetnosti i dugotrajnosti posljedica koje nasilje i zlostavljanje imaju na žrtve. Međutim, Vijeće je također svjesno da djeca mogu biti nevjerojatno otporna i da se uz odgovarajuću i pravodobnu potporu mogu oporaviti od ekstremnih situacija i napredovati. Njihova zaštita, oporavak i reintegracija ključni su za dugoročan mir i sigurnost te za održivi razvoj.
5. Vijeće donosi revidirane Smjernice EU-a o djeci i oružanim sukobima kako bi ojačalo svoj doprinos poštovanju, zaštiti i ostvarivanju prava djece. Pri ovom se ažuriranju uzimaju u obzir promjene do kojih je došlo unutar EU-a i Smjernice se u potpunosti usklađuju s okvirom koji je uzastopnim rezolucijama uspostavilo Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda, osobito sa šest teških kršenja prava djece tijekom oružanih sukoba navedenih u tim rezolucijama. EU pritom također želi unaprijediti usklađenost i suradnju s mandatom glavnog tajnika UN-a i posebnog predstavnika za djecu i oružane sukobe, osobito s njegovim proširenim fokusom na dobrobit djece pogođene oružanim sukobima, na pristup humanitarnoj pomoći i prevenciju.

6. EU će dodatno povećati napore koje ulaže u borbu protiv svih oblika nasilja nad djecom, zaštitu djece i promicanje njihovih prava, što uključuje njihovo fizičko, mentalno i psihosocijalno zdravlje i pristup osnovnim uslugama. EU će surađivati s međunarodnim organizacijama i partnerskim zemljama na oblikovanju sveobuhvatnih politika i mjera za poštovanje, zaštitu i ostvarivanje prava sve djece, bez ikakve diskriminacije, te na povećavanju mogućnosti dostupnih djeci da budu odgovorni i otporni članovi društva. S obzirom na promjenjivu prirodu sukoba i dugotrajnih humanitarnih kriza, EU će u svojem radu dodatno unaprijediti povezivanje humanitarne, razvojne i mirovne dimenzije takvih kriza te bolje uskladiti sprečavanje sukoba, upravljanje krizama i humanitarnu pomoć s razvojnom pomoći i ulaganjima u obrazovanje u izvanrednim situacijama i socijalnu zaštitu diljem svijeta. Zaštita djece pogođene sukobima mora ostati središnji stup ljudskih prava, mira i sigurnosti, izgradnje mira, razvoja i humanitarnih programa.
7. EU će nastaviti osiguravati potpuno ispunjavanje obveza iz Konvencije o pravima djeteta i njezina Fakultativnog protokola glede uključivanja djece u oružane sukobe, među ostalim u vezi s definicijom djeteta kao svake osobe mlađe od 18 godina, te promicati njihovo prenošenje u nacionalno zakonodavstvo. Osim toga, EU prepoznaje vrijednost globalnih inicijativa kao što su Pariška načela i obveze, Načela iz Vancouvera, Deklaracija o sigurnim školama i Politička izjava o jačanju zaštite civila od humanitarnih posljedica koje proizlaze iz upotrebe eksplozivnog oružja u naseljenim područjima (EWIPA) i nastavit će poticati sve države da unaprijede svoje obveze tako da razmotre prihvaćanje tih inicijativa.

8. Naglašavajući važnost daljnjeg uključivanja pitanja djece pogođene oružanim sukobima u sve vanjske politike EU-a, Vijeće poziva sve svoje instance donošenja odluka, službe i agencije EU-a, civilne i vojne misije i operacije, posebne predstavnike i izaslanike te druga tijela da udvostruče napore kako bi se osigurala učinkovita provedba Smjernica. Vijeće ističe da je važno pitanje djece pogođene oružanim sukobima u potpunosti uključiti u zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku EU-a, koja obuhvaća i zajedničku sigurnosnu i obrambenu politiku, među ostalim u misije i operacije EU-a za upravljanje krizama. U tom smislu Vijeće pozdravlja ažurirani Kontrolni popis za integraciju zaštite djece pogođene oružanim sukobima u misije i operacije zajedničke sigurnosne i obrambene politike EU-a (kontrolni popis ZSOP-a). Vijeće zadužuje relevantne radne skupine da redovito preispituju provedbu Smjernica i o njoj izvješćuju, s ciljem utvrđivanja stečenih iskustava i diseminacije primjera najbolje prakse.
9. EU i njegove države članice iskoristit će sve svoje instrumente, u svim područjima vanjskog djelovanja, kako bi se usredotočili na globalno osvješćivanje, djelovanje i učinkovitu izradu programa, kao i na suradnju u tom području. Vijeće također poziva partnere iz svih regija, uključujući međunarodne i regionalne organizacije, organizacije civilnog društva i privatne aktere, da se ujedine i s novom svijesću o hitnosti intenzivnije rade na rješavanju sukoba, sprečavanju teških kršenja prava djece i reagiranju na njih, kao i na poštovanju, zaštiti i ostvarivanju prava djece te zaštiti djece na temelju međunarodnog humanitarnog prava i prava o ljudskim pravima. Za svako dijete na svijetu.

## **PRILOG**

### **AŽURIRANJE 2024.**

#### **Smjernice EU-a o djeci i oružanim sukobima**

##### **1 - UVOD**

Položaj djece, osobito djece pogođene oružanim sukobima, već je desetljećima prioritet Europske unije. EU i njegove države članice imaju ključnu ulogu u Ujedinjenim narodima i uvelike doprinose razvoju UN-ova programa posvećenog djeci i oružanim sukobima te razvoju njegova globalnog mandata. EU je 2003. donio prve Smjernice o djeci i oružanim sukobima, a 2008. ih je ažurirao kako bi svoje politike objedinio u praktičnom alatu za usmjeravanje djelovanja. S obzirom na znatne promjene globalnih politika i promjene unutar EU-a do kojih je došlo u međuvremenu, potrebno je ponovno ažurirati Smjernice EU-a kako bi se poduprlo kontinuirano učinkovito djelovanje EU-a, u skladu s opsežnijim, cjelovitijim pristupom.

Djeca, a posebno djevojčice, osobito su ranjiva u oružanim sukobima. Oružani sukobi i situacije obilježene nasiljem uzrokuju golemu patnju djece, koja su zbog svoje dobi, stupnja fizičke i psihološke zrelosti, nesamostalnosti i pravnog statusa izloženi rizicima, oskudici, nasilju i zanemarivanju koji su posljedica dinamike sukoba. Dijete je svaka osoba mlađa od 18 godina, kako je utvrđeno u Konvenciji UN-a o pravima djeteta.

U većini zemalja pogođenih oružanim sukobima djeca čine i do polovine stanovništva. Milijuni djece u svijetu žive u područjima pogođenima sukobima ili su u bijegu iz njih. Stoga su nerazmjerno pogođena.

U oružanim sukobima i drugim situacijama u kojima je prisutno oružano nasilje djeca su meta i državnih i nedržavnih aktera, među ostalim terorističkih organizacija i organiziranih kriminalnih skupina, a njihova sigurnost i zaštita često su ugrožene zbog ostvarivanja vojnih ciljeva, kriminalnih aktivnosti ili stjecanja drugih vrsta nezakonite koristi. Djeca su izložena teškom nasilju i teškim kršenjima i povredama njihovih prava: djecu se ubija i sakati, oružane skupine i oružane snage regrutiraju ih i iskorištavaju na različite načine, žrtve su otmica, silovanja i drugih oblika seksualnog nasilja i iskorištavanja, a škole i bolnice mete su napada. Milijuni djece pate zbog fizičkog i mentalnog invaliditeta koji je posljedica rata. I djeca koja nisu izravno uključena u oružane sukobe pate od drugih posljedica sukoba, kao što su pothranjenost, nedostatak skloništa, nemogućnost pristupa obrazovanju i zdravstvenoj skrbi, diskriminacija, ali i nasilje i trajna psihološka trauma. Sve češće zbog uskraćivanja humanitarne pomoći više smrti uzrokuju glad i bolesti nego izravne posljedice samog nasilja. Mnogi aspekti štete koju oružani sukobi nanose djeci nisu izravna posljedica borbe i ne nestaju kada prestanu bitke. Utjecaj na globalni mir i sigurnost te održivi razvoj ogroman je i dugotrajan. Trajna šteta nanesena djeci i njihovim obiteljima u oružanim sukobima hrani nastavljanje ciklusa nasilja i siromaštva, ostavlja trajne međugeneracijske posljedice, potkopava otpornost pojedinaca i društva te sprečava razvoj mirnih društava.

Sve veću zabrinutost u pogledu djece u situacijama sukoba i nakon sukoba izazivaju i sljedeća područja: otežavajući utjecaj klimatskih promjena na postojeće rizike i ranjivosti kojima su izložena djeca; neselektivna upotreba eksplozivnog oružja u naseljenim područjima; sve češći napadi na škole i upotreba škola u vojne svrhe, čime se krši međunarodno humanitarno pravo; specifične posljedice koje oružani sukobi imaju na djecu s invaliditetom; rodna dimenzija teških kršenja prava djece; pogoršanje posljedica siromaštva i nejednakosti; djeca migranti i djeca u situacijama prisilnog internog raseljavanja i izbjeglištva; djeca u ustanovama i djeca bez obiteljske skrbi; dječji rad, trgovina ljudima i seksualno ropstvo te izazovi koji proizlaze iz pojave novih tehnologija, kao što su novačenje djece na internetu te širenje oružja i nezakonita trgovina oružjem, kao i posljedice mina, eksplozivnih ostataka rata i improviziranih eksplozivnih naprava.

Treba posvetiti više pozornosti nacionalnom i međunarodnom kaznenom pravosuđu, među ostalim pristupu djece pravosuđu. Privođenje počinitelja pravdi za teška kršenja prava djece u oružanim sukobima, kako je propisano međunarodnim pravom i međunarodnim humanitarnim pravom, Rimskim statutom Međunarodnog kaznenog suda i Ženevskim konvencijama, ključno je za borbu protiv ozračja nekažnjavanja počinitelja kaznenih djela protiv djece, za odvrćanje od budućih zlostavljanja, poticanje odgovornosti i promicanje kulture poštovanja prava djece.

Europska unija u svojem se humanitarnom, razvojnom, mirovnom, sigurnosnom i diplomatskom angažmanu, zajedno sa svojim državama članicama, obvezala davati prioritet zaštiti, dobrobiti i osnaživanju djece, radeći na njihovim specifičnim potrebama i ranjivostima, bez ikakve diskriminacije.



## 2 - SVRHA

Europska unija promicanje i zaštitu prava djece smatra prioritetom u okviru svoje politike ljudskih prava. To ne čini samo zato što su djeca danas ranjive žrtve sukoba, već i zato što oblikuju budućnost. EU priznaje njihova neotuđiva prava, sadržana u Povelji EU-a o temeljnim pravima, Konvenciji o pravima djeteta i njezinim fakultativnim protokolima i drugim međunarodnim instrumentima o ljudskim pravima, kao i posebnu zaštitu koja im je dodijeljena na temelju međunarodnog prava.

Vijeće sigurnosti UN-a utvrdilo je šest teških kršenja prava djece<sup>2</sup> na temelju njihove surovosti i razornog utjecaja na dobrobit djece:

- ubijanje i sakaćenje djece;
- novačenje ili iskorištavanje djece u oružanim snagama i oružanim skupinama;
- silovanje i drugi oblici seksualnog nasilja nad djecom;
- otmice djece;
- napadi na škole i bolnice;
- uskraćivanje pristupa humanitarnoj pomoći djeci.

---

<sup>2</sup> Njihove su definicije navedene u operativnom priručniku priloženom Smjernicama o mehanizmu za praćenje i izvješćivanje o teškim kršenjima prava djece u situacijama oružanih sukoba (Odjel za operacije održavanja mira (DPKO), Ured posebnog predstavnika glavnog tajnika za djecu i oružane sukobe, UNICEF, 2014.).

EU radi na podizanju svijesti o tom ključnom pitanju na unutarnjoj i međunarodnoj razini. Predani smo učinkovitom i sveobuhvatnom radu na kratkoročnim, srednjoročnim i dugoročnim posljedicama koje oružani sukobi i druge situacije u kojima je prisutno oružano nasilje imaju na djecu poduzimanjem mjera za sprečavanje različitih kršenja prava djeteta i reagiranjem na njih. Koristeći se nizom alata koji su mu na raspolaganju i oslanjajući se na postojeće inicijative, EU u to želi uključiti treće zemlje i nedržavne aktere. To obuhvaća njihovo poticanje na provedbu, poštovanje i promicanje međunarodnog prava, među ostalim normi, standarda i instrumenata u području ljudskih prava te međunarodnog, izbjegličkog i humanitarnog prava i normi, te poduzimanje učinkovitih mjera kako bi se djecu zaštitilo od posljedica oružanih sukoba i kako bi se osigurala odgovornost za kaznena djela počinjena protiv njih.

Smjernice bi trebale služiti kao praktičan alat za usmjeravanje i pomoć akterima EU-a diljem svijeta u njihovu radu povezanom s pitanjem djece i oružanih sukoba, što uključuje i druge situacije oružanog nasilja državnih i nedržavnih aktera, kao što su terorističke organizacije i organizirane kriminalne skupine. Svjestan međusobne povezanosti različitih politika, EU ističe važnost stalnog i koordiniranog ulaganja napora u različitim područjima, među kojima su vanjska i sigurnosna politika, razvojna pomoć, izgradnja mira i humanitarna pomoć. Takvim se sveobuhvatnim pristupom jača naš zajednički odgovor na tešku situaciju djece u oružanim sukobima, a time i doprinosi dugoročnom miru i sigurnosti te održivom razvoju.

### 3 - NAČELA

EU se temelji na vrijednostima slobode, demokracije, poštovanja ljudskog dostojanstva, temeljnih sloboda, jednakosti i vladavine prava te poštovanja ljudskih prava. Zaštita i promicanje prava djeteta jedan je od temeljnih ciljeva rada Europske unije unutar i izvan njezinih granica. Sadržan je u Povelji EU-a o temeljnim pravima, kojom se jamči da će sve europske institucije i tijela pri provedbi prava Unije štiti prava djece. U Strateškom okviru za ljudska prava i demokraciju, donesenom 2012., utvrđuju se načela, ciljevi i prioriteti za povećanje učinkovitosti i dosljednosti politike EU-a, uz napomenu da su poštovanje ljudskih prava, demokracija i vladavina prava temelj svih aspekata unutarnje i vanjske politike EU-a. U Akcijskom planu EU-a za ljudska prava i demokraciju utvrđuju se razina ambicioznosti i prioriteti EU-a i njegovih država članica u tom području u odnosima s trećim zemljama, a navode se i konkretne zadaće koje EU treba poduzeti. Osim toga, smjernice EU-a o ljudskim pravima, među kojima osobito Smjernice EU-a za promicanje i zaštitu prava djeteta, pružaju praktične instrumente i usmjeravaju provedbu tih obveza u području ljudskih prava. Zajedno sa Strategijom EU-a o pravima djeteta (2021.), tim se politikama promiču i štite prava djeteta i uključuje ih se u unutarnje i vanjske politike Europske unije.

#### **Promicanje i zaštita prava djece**

Vodeći se temeljnim načelima navedenima u nastavku, EU bi trebao ojačati svoj rad kako bi se osigurala zaštita djece pogođene oružanim sukobima.

- **Pristup utemeljen na poštovanju ljudskih prava:** U skladu s Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, dijete je svaka osoba mlađa od 18 godina. Sva djeca priznata su kao neovisni nositelji pravâ na temelju međunarodnog prava o ljudskim pravima, a međunarodnim pravom, među ostalim međunarodnim humanitarnim pravom, dodijeljena im je posebna zaštita. Iako djeca mogu biti žrtve, ona su i punopravne preživjele osobe i akteri sami po sebi. Ne treba ih tretirati isključivo kao pasivne primatelje niti ih takvima smatrati. Djecu treba upoznati s njihovim pravima. Treba ih saslušati, primjereno njihovoj dobi i zrelosti, i ispuniti njihove potrebe.
- **Pravo na život, opstanak i razvoj:** U skladu s Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, EU će dati prioritet cjelovitoj dobrobiti, zaštiti i reintegraciji sve djece pogođene oružanim sukobima, osiguravajući njihov opstanak, razvoj i potpuno ostvarenje njihovih prava.
- **Nediskriminacija i uključenost:** Zaštita i pomoć pružaju se bez ikakve diskriminacije, pa tako i bez višestruke i intersekcijske diskriminacije. Pri osiguravanju da nijedno dijete ne bude zaboravljeno i jamčenju pravednog pristupa zaštiti posebnu bi pozornost trebalo posvetiti specifičnim potrebama za skrbi i zaštitom sve djece koja se nalaze u ranjivom položaju, među kojom su djevojčice, djeca s invaliditetom, djeca pripadnici autohtonih naroda i nacionalnih manjina, djeca bez pratnje, djeca migranti, djeca izbjeglice, djeca tražitelji azila, prisilno interno raseljena djeca i djeca bez državljanstva te djeca bez obiteljske skrbi, kao što su djeca ulice ili djeca u ustanovama, u skladu s međunarodnim obvezama u pogledu ljudskih prava na temelju međunarodnog prava i standarda, služeći se pritom postojećim političkim i zakonodavnim okvirima.

- **Interesi djeteta:** U skladu s Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, u djelovanjima EU-a mora se prvenstveno voditi računa o interesima djeteta. U svim odlukama i djelovanjima prioritet moraju biti dobrobit, zaštita i sigurnost djece.
- **Diferencirani pristup:** EU je svjestan različitosti potreba i ranjivosti te svoje intervencije nastoji prilagoditi kako bi uzeo u obzir jedinstvenu situaciju svakog djeteta i ponudio cjelovita i održiva rješenja; kako je navedeno u studiji Ureda posebnog predstavnika glavnog tajnika za djecu i oružane sukobe pod naslovom „Rodne dimenzije teških kršenja prava djece u oružanim sukobima”, sva djeca trebaju zaštitu, ali se njihove potrebe i ranjivosti u kontekstu oružanih sukoba mogu razlikovati ovisno o njihovoj dobi, zrelosti, spolu, seksualnoj orijentaciji i rodnom identitetu, invaliditetu, pripadnosti manjinama, specifičnim okolnostima, prirodi sukoba te percipiranoj ili stvarnoj povezanosti djece sa sukobljenim stranama.
- **Zaštita djece povezane s oružanim snagama ili oružanim skupinama:** Djecu povezanu s oružanim snagama ili oružanim skupinama uvijek se u prvom redu mora smatrati žrtvama šest teških kršenja prava djece u smislu međunarodnog prava o ljudskim pravima i međunarodnog humanitarnog prava. Pri razoružanju, demobilizaciji i reintegraciji i u povezanim procesima ključna je integracija dječje perspektive, utemeljene na interesima djeteta i usmjerene na zaštitu dječaka i djevojčica od šest teških kršenja prava djece tijekom sukoba. Stoga bi uvijek trebalo planirati i prioritetom smatrati bezuvjetnu i trenutačnu zaštitu, puštanje na slobodu i (ponovnu) integraciju djece povezane s oružanim snagama ili oružanim skupinama u obitelj i zajednicu, neovisno o vrsti oružane skupine o kojoj je riječ, u skladu s međunarodnim pravom o ljudskim pravima i međunarodnim humanitarnim pravom. Posebnu bi pozornost trebalo posvetiti poteškoćama s kojima se suočavaju djeca rođena u oružanim skupinama i osobama koje su unovačene kao djeca i demobilizirane u odrasloj dobi. Djecu iznad minimalne dobi za kaznenu odgovornost koja su osumnjičena za počinjenje teškog kaznenog djela predaje se civilnim akterima, a pravosudni postupak trebalo bi osigurati u okvirima maloljetničkog pravosuđa. Djecu ne bi trebalo pritvarati isključivo na temelju njihove povezanosti s oružanim skupinama.

- **Usmjerenost na dijete i žrtvu:** U prvom su planu dobrobit i potrebe djeteta. To znači da se djecu, kad god je to moguće, aktivno uključuje u utvrđivanje njihovih potreba i prioriteta i osigurava se da ih se sasluša, da ih se ponovno ne traumatizira i da se prioritet daje njihovoj dobrobiti i sigurnosti. Rad na konkretnoj šteti koju djeci nanose oružani sukobi prioritet je EU-a.
- **Uvažavanje dobi i rodne dimenzije:** Potrebe i ranjivosti djece s njihovim se odrastanjem mijenjaju. EU je toga svjestan i u skladu s time oblikuje svoje intervencije. Osim toga, djevojčice i dječaci sukobe često doživljavaju različito i svojstvene su im specifične ranjivosti. EU uzima u obzir te dobne i rodno specifične potrebe kako bi osigurao da sva djeca dobiju odgovarajuću zaštitu i potporu.
- **Uvažavanje traume:** Oružani sukobi na djecu mogu ostaviti teške psihičke posljedice. EU-a to uzima u obzir u svojem pristupu i nastoji pružiti potporu kojom se uvažava trauma koju su djeca možda doživjela, među ostalim zbog seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja, kao i njihove potrebe za pristupom uslugama u području mentalnog zdravlja i psihosocijalne potpore, koje doprinose ozdravljenju i oporavku.
- **Odgovornost, pristup pravosuđu i maloljetničko pravosuđe:** EU podupire praćenje, istragu i kazneni progon kaznenih djela i kršenja prava djece na način koji je usmjeren na djecu. Počinitelji moraju odgovarati za svoja djela. Ključan je razvoj pravosudnih sustava prilagođenih djeci za svu djecu u kontaktu sa zakonom i djecu lišenu slobode, kao i pristup te djece pravnoj pomoći i sudjelovanje u inicijativama tranzicijskog pravosuđa.

- **Sudjelovanje i osnaživanje djece i mladih:** EU promiče, podupire i osigurava smisleno uključivanje i aktivno sudjelovanje djece i mladih u odlukama koje na njih utječu, na svim razinama, među ostalim u situacijama sukoba, posebno putem Akcijskog plana za mlade u okviru vanjskog djelovanja EU-a.
- **Pristupi zaštiti djece osjetljivi na sukobe, po načelu „nenanošenja štete”:** EU se zalaže za to da se svim politikama i mjerama sustavno sprečavaju potencijalne štetne posljedice za djecu i njihova prava koje bi mogle uzrokovati aktivnosti ili u njih uključeno osoblje te za to da se tim politikama i mjerama ne pogorša dinamika sukoba.

## **Međunarodna suradnja**

EU se u svojem radu vodi relevantnim međunarodnim i regionalnim normama i standardima u području ljudskih prava i humanitarnog prava, među kojima su oni navedeni u Prilogu I. EU aktivno surađuje s relevantnim akterima i podupire njihov rad. To su, među ostalim:

- glavni tajnik UN-a;
- posebni predstavnik glavnog tajnika za djecu i oružane sukobe i njegov ured;

- posebni predstavnik glavnog tajnika za nasilje nad djecom i njegov ured;
- posebne radne skupine UN-a za praćenje i izvješćivanje na nacionalnoj razini (CTFMR) ili njihovi ekvivalenti u zabrinjavajućim situacijama u konkretnim zemljama;
- uredi, odjeli i agencije UN-a, kao što su UNICEF, Odjel za mirovne operacije (DPO), Odjel za politička pitanja i pitanja izgradnje mira (DPPA), Ured za koordinaciju razvojnih aktivnosti (DCO), tijelo UN Women, Ured za droge i kriminal (UNODC), Fond za stanovništvo (UNFPA), Ured Visokog povjerenika za ljudska prava (OHCHR), Ured visokog povjerenika za izbjeglice (UNHCR), Program UN-a za razvoj (UNDP), Međunarodna organizacija rada (MOR), Ured za koordinaciju humanitarnih poslova (OCHA), UNESCO i Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) (na razini sjedišta i na regionalnoj odnosno lokalnoj razini);
- Radna skupina Vijeća sigurnosti UN-a za djecu i oružane sukobe;
- regionalne ili lokalne skupine prijatelja za zaštitu djece pogođene oružanim sukobima ili ekvivalentne *ad hoc* skupine partnera sličnih stavova;
- Odbor za prava djeteta;
- Vijeće za ljudska prava;
- Odbor za socijalna, humanitarna i kulturna pitanja (Treći odbor) Opće skupštine UN-a;
- Međunarodni kazneni sud i, ovisno o slučaju, posebni međunarodni sudovi;
- posebni postupci UN-a i istražna tijela koja je ovlastio UN;
- Međuagencijska radna skupina UN-a za razoružanje, demobilizaciju i reintegraciju i drugi slični forumi;
- Međunarodni odbor Crvenog križa (ICRC);
- Vijeće Europe;
- Afrička unija i druge regionalne organizacije;
- Ured za demokratske institucije i ljudska prava Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OESS/ODIHR);



- lokalne i međunarodne nevladine organizacije, što uključuje organizacije koje vode djeca, borce za ljudska prava, borce za ljudska prava djece te organizacije i mreže u zajednici;
- drugi relevantni akteri.

EU proaktivno doprinosi radu navedenih aktera i surađuje s njima kako bi osigurao jačanje i učinkovitu provedbu postojećih međunarodnih zaštitnih mjera za prava djeteta.

#### **4 - RAD NA IZAZOVIMA S KOJIMA SE SUOČAVAJU DJECA U ORUŽANIM SUKOBIMA**

U posljednja dva desetljeća način ratovanja drastično se promijenio: taktike poput neselektivnih i nerazmjernih bombardiranja iz zraka, granatiranja, napada bespilotnim letjelicama, opsada i blokada kako bi se onemogućila isporuka humanitarne pomoći civilima, dugotrajna prisutnost neeksplozivnih eksplozivnih sredstava i miniranje civilnih područja znače da su djeca u velikoj opasnosti da budu ubijena ili osakaćena.

Život i razvoj djece sve se češće ugrožavaju napadima na škole, bolnice i drugu kritičnu civilnu infrastrukturu, kao što su vodoopskrbni i energetske sustavi. U nekim se slučajevima oružane skupine ili oružane snage aktivno protive pristupu djevojčica obrazovanju i zdravstvenoj skrbi i sprečavaju pristup tim ključnim uslugama. Čak i ako nisu izravna meta, opća nesigurnost svojstvena zonama sukoba odvraća djecu, učitelje i medicinsko osoblje od pohađanja škole ili pružanja medicinske pomoći.

Kad je riječ o pitanjima djece i oružanih sukoba, otmice djece naglo su porasle, i to u svrhu teroriziranja zajednica, ciljanja određenih skupina, prije svega djevojčica i njihova pristupa obrazovanju, prisiljavanja djece da sudjeluju u sukobima, trgovine ljudima i seksualnog ropstva ili u druge izrabljivačke svrhe. Čak i kad budu puštena na slobodu ili ako uspiju pobjeći od otmičara, oteta djeca nastavljaju se suočavati s velikim izazovima i stigmatizacijom, što utječe na njihovu reintegraciju i rehabilitaciju u zajednici.

Seksualno nasilje sve je češće sastavnica sukoba i često se provodi nad djevojčicama i dječacima u vakuumu vladavine prava. Djeca koja prožive seksualno nasilje i iskorištavanje trpe dugotrajnu psihološku traumu, zdravstvene posljedice, uključujući spolno prenosive infekcije kao što je HIV/AIDS, i trudnoće u ranoj dobi. Djevojčice su pritom posebno ugrožene zbog štetnih rodno uvjetovanih normi i praksi, kao što su sakaćenje ženskih spolnih organa, infanticid ženske djece, brak s djetetom, rani brak i prisilni brak te stigmatizacija zbog nepridržavanja rodni stereotipa, kao i zbog diskriminirajućih društvenih normi i diskriminacije.

Uskraćivanje pristupa humanitarnoj pomoći, što uključuje i namjerne napade na humanitarne radnike, i dalje je jedna od glavnih prepreka zaštiti djece. Nedostatak osnovne humanitarne pomoći može dovesti do teške pothranjenosti, zaostajanja u tjelesnom razvoju te nemogućnosti pristupa obrazovanju i osnovnoj zdravstvenoj skrbi, što za djecu ima dugoročne razvojne posljedice. U tom je pogledu ključno uspostaviti suradnju sa sukobljenim stranama kako bi se omogućio pristup humanitarnoj pomoći i istodobno osigurati odgovornost za kršenja prava. Oružane skupine iskorištavaju djecu za sudjelovanje u borbama ili u pomoćne svrhe, što je kontinuirano prisutan problem.

Prisilno novačenje djece mlađe od 18 godina i njihovo iskorištavanje u sukobima – i od strane oružanih snaga i od strane oružanih skupina – nezakonito je i jedan je od najgorih oblika dječjeg rada. Osim toga, novačenje djece mlađe od 15 godina ratni je zločin. Toj djeci, koja su i dalje u prvom redu žrtve i često se suočavaju sa stigmatizacijom i odbijanjem, nameće se neljudsko opterećenje i nanosi im se dugoročna šteta. Uhićivanjem i pritvaranjem, zato što ih se smatra prijetnjom nacionalnoj sigurnosti ili zato što su navodno sudjelovala u sukobima, djecu povezanu s oružanim skupinama dodatno se viktimizira.

Prioritet bi trebala biti njihova bezuvjetna i trenutačna zaštita, puštanje na slobodu i (ponovna) integracija u obitelj i zajednicu, neovisno o potencijalnoj vrsti oružane skupine s kojom su povezana, u skladu s međunarodnim pravom o ljudskim pravima i međunarodnim humanitarnim pravom. Djeca iznad minimalne dobi za kaznenu odgovornost koja su osumnjičena za počinjenje teških kaznenih djela moraju biti predana civilnim akterima, a pravosudne postupke trebalo bi provoditi u okvirima pravosudnih sustava za djecu, ako postoje.

EU će podupirati pregovore o akcijskim planovima između Ujedinjenih naroda i sukobljenih strana te donošenje i provedbu tih planova kako bi se okončalo i spriječilo šest teških kršenja prava djece, kao i pregovore o protokolima o primopredaji između sukobljenih strana te donošenje i provedbu tih protokola kako bi se djecu koja su navodno povezana s oružanim skupinama brzo predalo civilnim akterima za zaštitu djece radi reintegracije.

### **Izazovi koji otežavaju učinkovito djelovanje**

EU i drugi akteri koji rade u zonama sukoba suočavaju se sa znatnim zaprekama koje otežavaju pružanje učinkovite humanitarne, razvojne i zaštitne potpore djeci. Ti izazovi uključuju složenu i promjenjivu prirodu modernih sukoba, ograničenja pristupa sukobom zahvaćenim područjima i stanovništvu zbog stalnog nasilja ili restriktivnih administrativnih prepreka te nedovoljne kapacitete lokalnih aktera da na odgovarajući način odgovore na potrebe djece.

Učinkovito djelovanje povezano s kršenjima prava djece pogođene oružanim sukobima otežano je zbog nedostatka podataka i nedostatnih pokazatelja ranog upozoravanja, zbog čega teška kršenja nije lako spriječiti. Tome doprinose i ograničeni resursi i poteškoće u koordiniranju financijskih sredstava iz raznih izvora.

Povrh toga, slabi pravni okviri i nedostatak odgovornosti za kaznena djela počinjena protiv djece stvaraju ozračje u kojem kršenja prava prolaze nekažnjeno. Dugoročne socioekonomske posljedice sukoba, siromaštvo, nedostatak obrazovnih mogućnosti za djecu, a posebno djevojčice, ograničeni resursi za zdravstvene usluge (uključujući mentalno zdravlje i psihosocijalnu potporu) te ukorijenjene štetne kulturne norme i prakse znatne su prepreke koje stoje na putu neponavljanju kršenja, postizanju trajnog mira i zaštiti djece.

### **Mogućnosti za učinkovito djelovanje EU-a**

Kako bi pojačao svoje napore za zaštitu djece zahvaćene oružanim sukobima, EU će **graditi snažnija partnerstva** i poticati sljedeće:

- **potpora prevenciji:** Potrebna su veća ulaganja u sprečavanje oružanih sukoba i kršenja prava djece, a posebno šest teških kršenja prava djece. Uvođenje sustavâ ranog upozoravanja i poduzimanje mjera u vezi s pokazateljima rizika i nedostacima podataka mogu doprinijeti utvrđivanju potencijalnih prijetnji djeci prije nego što dođe do kršenja njihovih prava, što bi omogućilo poduzimanje preventivnih mjera. Za oblikovanje učinkovitih i pravodobnih preventivnih mjera ključno je provoditi redovite analize sukoba i procjene prava i potreba djece. Usto bi se vjerojatnost ponavljanja sukoba i rizik od zlostavljanja i iskorištavanja djece mogli smanjiti ulaganjem u kvalitetno i uključivo obrazovanje kojim se uvažavaju kontekst sukoba i prisutni rizici te koje je dobno i rodno osjetljivo.

- **jačanje pristupa koji se temelji na sponi humanitarne pomoći, razvoja i mira:** EU je odlučan u osiguravanju koordiniranog odgovaranja na humanitarne, razvojne i mirovne potrebe kako bi se radilo na otklanjanju dugotrajnih i predvidljivih kriza, što uključuje i neposredne potrebe i dugoročna rješenja. Da bi se podržalo stvaranje okružja koje pruža zaštitu i održivu potporu djeci prije, tijekom i nakon sukoba, potrebna su kontinuirana i odgovarajuća financijska sredstva kako bi se povećali razmjeri intervencija i održali dugoročni programi za zaštitu djece, što uključuje dodjelu sredstava za socijalnu zaštitu, obrazovanje, stanovanje, psihosocijalnu potporu, zdravstvenu skrb i usluge zaštite prilagođene različitim potrebama djece. Iznimno je važno poduprijeti funkcioniranje mehanizama UN-a za praćenje i izvješćivanje na terenu, među ostalim dodjelom odgovarajućih financijskih sredstava.
- **ulaganje u integrirane sustave za zaštitu djece:** EU bi u nestabilnim zemljama i zemljama zahvaćenima sukobom trebao podupirati dobno i rodno osjetljive integrirane socijalne sustave i sustave za zaštitu djece koji uključuju osobe s invaliditetom i temelje se na zajednici, kako bi se doprinijelo sprečavanju i ublažavanju kršenja prava djece, kao i odgovaranju na njih i oporavku od njih, te kako bi se na holistički i višedionički način osigurao kontinuitet skrbi za djecu, što uključuje reintegraciju, rehabilitaciju, obrazovne mogućnosti, među ostalim strukovno i tehničko osposobljavanje, službe za zaštitu djece, spajanje obitelji ako je to primjenjivo, odgovarajuću zdravstvenu skrb, uključujući skrb za spolno i reproduktivno zdravlje, usluge potpore mentalnom zdravlju i psihosocijalne potpore te druge kritične aspekte.

- **programi za razoružanje, demobilizaciju i reintegraciju, reformu sigurnosnog sektora i potporu pravosuđu:** Uključivanje pitanja zaštite djece u programe za razoružanje, demobilizaciju i reintegraciju ili druge povezane programe, reformu sigurnosnog sektora, napore usmjerene na borbu protiv terorizma i programe za borbu protiv mreža organiziranog kriminala te pravosudne programe prilagođene djeci (koji uključuju osiguravanje pristupa pravosuđu prilagođenog djeci, besplatne pravne pomoći i učinkovitog pravnog lijeka) te podupiranje prilagođenih inicijativa za reintegraciju usmjerenih na djecu. Podupiranjem reintegracije kao sastavnog dijela šireg sustava za zaštitu djece i uvažavanjem ciljeva održivog razvoja i njihovih načela osigurava se uključivije, opsežnije i dugoročnije djelovanje.
- **suradnja i zagovaranje na terenu:** EU bi trebao poticati bližu suradnju s entitetima i agencijama UN-a, nacionalnim vladama i lokalnim tijelima zemalja zahvaćenih sukobima, međunarodnim i nacionalnim nevladinim organizacijama te lokalnim organizacijama civilnog društva koje rade s djecom izravno na terenu (uključujući skupine prijatelja za zaštitu djece pogođene oružanim sukobima). Nadovezujući se na redoviti dijalog o ciljevima i načelima zaštite djece s međunarodnim partnerima, nacionalnim vladama, sukobljenim stranama i lokalnim organizacijama, trebalo bi dodatno ojačati blisku suradnju s mehanizmom za praćenje i izvješćivanje pod okriljem Vijeća sigurnosti UN-a i s radnim skupinama UN-a za praćenje i izvješćivanje na nacionalnoj razini (CTFMR) te s radnim skupinama ekvivalentnima njima, kao i potporu tom mehanizmu i radnim skupinama.
- **osposobljavanje i potpora:** Ulaganje u izgradnju kapaciteta svih aktera koji rade na zaštiti djece od ključne je važnosti. Zahvaljujući osposobljavanju i potpori poboljšat će se regulatorni okviri i okviri politika, programi i intervencije na svim razinama jer će se odgovornim osobama – i nositeljima dužnosti i nositeljima prava – pružiti vještine i resursi koji su im potrebni kako bi učinkovito odgovorili na specifične potrebe djece na nacionalnoj i lokalnoj razini. Potrebno je osigurati intenzivnije, redovito osposobljavanje osoblja EU-a i drugog osoblja, posebno onog koje je u izravnom kontaktu s djecom i koje sudjeluje u donošenju odluka koje utječu na djecu.

- **podupiranje lokalnih rješenja:** Prepoznavanjem i podupiranjem inicijativa za mir i zaštitu pod vodstvom djece i zajednice osnažuju se lokalni glasovi i omogućuju rješenja primjerena konkretnom kulturnom kontekstu.
- **sudjelovanje djece:** Osiguravanje aktivnog, ravnopravnog, smislenog i učinkovitog sudjelovanja djece u donošenju odluka koje utječu na njih, među ostalim u osmišljavanju programâ reintegracije, u skladu s Konvencijom UN-a o pravima djeteta. EU će nastojati iskoristiti i Savjetodavni odbor za mlade za međunarodna partnerstva, koji pruža savjete povjereniku i Glavnoj upravi za međunarodna partnerstva (GU INTPA), kao i savjetodavne strukture za mlade, koje daju savjete delegacijama EU-a uspostavljenima na temelju Akcijskog plana za mlade u okviru vanjskog djelovanja EU-a 2022. – 2027.

Provedbom tih sveobuhvatnih ciljeva EU može znatno unaprijediti svoj angažman usmjeren na zaštitu djece pogođene oružanim sukobima. Suradnički i holistički pristup u okviru kojeg se ulaže u lokalne kapacitete, a prioritet se daje preventivnim mjerama i sveobuhvatnoj pomoći, može doprinijeti sigurnijoj i svjetlijoj budućnosti djece pogođene ratovima.

## 5 - PROVEDBA I OPERATIVNI ALATI

### A) Alati EU-a:

EU na raspolaganju ima niz alata za rad na problematici djece pogođene oružanim sukobima, koji se temelje na postojećim inicijativama:

- **politički dijalog:** Aspekti ljudskih prava u političkom dijalogu s trećim zemljama uključivat će dobrobit i prava djece u situacijama prije, tijekom i nakon sukoba.
- **posebni predstavnici EU-a (PPEU):** Posebni predstavnik EU-a za ljudska prava ima važnu zagovaračku ulogu kad je riječ o poštovanju standarda povezanih s pravima djece u svijetu. I posebni predstavnici EU-a za određena geografska područja trebali bi poduzimati posebne mjere i podizati svijest o pitanjima povezanim s djecom i oružanim sukobima u prioritetnim zemljama obuhvaćenima njihovim mandatom. Pitanje djece pogođene oružanim sukobima trebali bi uključiti u svoja izlaganja radnim skupinama Vijeća. To bi pitanje trebalo uključiti u mandate posebnih predstavnika EU-a u prioritetnim zemljama pri njihovu produljenju.

- **demarševi i izjave za javnost:** EU će apelirati na relevantne treće zemlje da poduzmu učinkovite mjere kako bi osigurale zaštitu djece od posljedica oružanih sukoba i teških kršenja prava te kako bi stale na kraj nekažnjavanju. EU i njegove države članice mogu imati važnu ulogu u podupiranju dijaloga sa svim sukobljenim stranama i utjecati na njih u cilju okončanja i sprečavanja teških kršenja prava djece. EU-ovo podizanje svijesti o tom pitanju trebalo bi se temeljiti na godišnjem izvješću glavnog tajnika UN-a i njegovim izvješćima za konkretne zemlje o djeci i oružanim sukobima, kao i na popratnim zaključcima Radne skupine Vijeća sigurnosti UN-a o djeci i oružanim sukobima. Posebni predstavnici EU-a i voditelji misija bit će zaduženi za daljnji rad na tom pitanju s nedržavnim subjektima, ako je to relevantno. EU će prema potrebi reagirati i na pozitivne promjene. EU će se i dalje zalagati za univerzalnu ratifikaciju međunarodnih konvencija o ljudskim pravima, prije svega Konvencije o pravima djeteta i njezina Fakultativnog protokola glede uključivanja djece u oružane sukobe te Konvencije Međunarodne organizacije rada br. 182 o najgorim oblicima dječjeg rada. EU će nastaviti poticati sve države da unaprijede svoju predanost tom pitanju tako da razmotre potvrđivanje međunarodnih instrumenata i obveza za zaštitu djece pogođene sukobima, među kojima su Pariška načela i obveze, Načela iz Vancouvera, Deklaracija o sigurnim školama i Politička izjava o jačanju zaštite civila od humanitarnih posljedica koje proizlaze iz upotrebe eksplozivnog oružja u naseljenim područjima. EU će poticati sve države da ratificiraju Rimski statut i da surađuju s Međunarodnim kaznenim sudom te drugim međunarodnim i regionalnim sudovima i mehanizmima privođenja pravdi, među ostalim u izvršenju uhidbenih naloga.
- **multilateralna suradnja:** EU sudjeluje u projektima financiranja povezanim s djecom i oružanim sukobima te doprinosi putem humanitarne pomoći i razvojne suradnje. EU će istražiti mogućnosti za pružanje dodatne potpore, imajući u vidu sponu između humanitarnih, razvojnih i mirovnih potreba.



- **bilateralna suradnja:** EU podupire i financira programe usmjerene na zaštitu i promicanje prava djece putem bilateralne suradnje s trećim zemljama, kao i na regionalnoj razini, u širem okviru međunarodnih partnerstava i humanitarne pomoći. I države članice uključit će te prioritete u svoje projekte bilateralne suradnje.
- **potpora međunarodnom, nacionalnom i lokalnom nevladinom sektoru:** EU i dalje podupire nevladine organizacije i organizacije civilnog društva koje se bave zaštitom djece i njihovih prava u oružanim sukobima i drugim kontekstima nasilja. To bi trebalo obuhvaćati izgradnju institucija i jačanje inicijativa za zaštitu djece, uključujući pravosudne sustave prilagođene djeci, administraciju pravosudnog sustava za maloljetnike, zakonodavne reforme, osposobljavanje i savjetovanje lokalne policije i oružanih snaga te zatvorskih i pravosudnih službenika, jačanje kapaciteta lokalnih nevladinih organizacija za prava djece, razoružanje, demobilizaciju i reintegraciju pri kojima se uvažavaju djeca te reformu sigurnosnog sektora.
- **misije i operacije za upravljanje krizama:** Zaštita djece na odgovarajući će se način uzeti u obzir i uključiti u postupke planiranja, dokumente i provedbu operacija, u skladu s ažuriranim Kontrolnim popisom za integraciju zaštite djece pogođene oružanim sukobima u misije i operacije ZSOP-a. Specifične potrebe djece i pitanja zaštite djece, posebno djevojčica, uzet će se u obzir u okviru mandata i operativnih planova kad god to bude moguće, imajući u vidu mandate i kapacitete misija i operacija EU-a. Vojnom i civilnom osoblju razmještenom u okviru misija i operacija ZSOP-a trebalo bi pružiti osposobljavanje i savjetovanje o zaštiti djece.

- **suradnja s partnerima:** Sudjelovanje u lokalnim i regionalnim skupinama prijatelja za zaštitu djece pogođene oružanim sukobima te u ekvivalentnim radnim skupinama, kao i redoviti kontakti u vezi s praćenjem i izvješćivanjem s UN-ovim radnim skupinama za konkretne zemlje, Uredom posebnog predstavnika za djecu i oružane sukobe, UNICEF-om, DPO-om i DPPA-om.
- **ostale mjere:** EU može razmotriti ciljane mjere, uključujući, prema potrebi, mjere ograničavanja, ili preispitati sporazume s trećim zemljama na temelju njihova postupanja s pravima djece, posebno kad je riječ o djeci pogođenoj oružanim sukobima.

Koristeći se nizom alata kojima raspolaže, EU će nastojati osigurati da se prava i specifične potrebe djece uzmu u obzir u okviru pristupa ranog upozoravanja i prevencije, kao i u aktualnim sukobima, mirovnim pregovorima, mirovnim sporazumima i fazama obnove, oporavka, reintegracije i dugoročnog razvoja koje slijede nakon sukoba, te osigurati da teška kršenja prava djece budu isključena iz svih amnestija. EU će nastojati osigurati da lokalna zajednica, uključujući djecu, bude uključena u mirovni proces. Pritom će se osloniti i nadovezati na iskustva stečena u okviru sustava UN-a i regionalnih organizacija.

## **B) Provedba:**

### **Praćenje i izvješćivanje**

- **voditelji misija EU-a, voditelji misija ZSOP-a i vojni zapovjednici u prioritetnim zemljama:** u svoja redovita izvješća uključiti analizu učinka koji sukob ima na djecu, osiguravajući pritom da se pitanje djece pogođene oružanim sukobima integrira u lokalne strategije EU-a za ljudska prava i demokraciju za konkretne zemlje, te poticati redovitu koordinaciju na terenu s delegacijama EU-a, misijama država članica EU-a, misijama i operacijama ZSOP-a, rezidentnim koordinatorima UN-a i njihovim timovima za konkretne zemlje, UN-ovim radnim skupinama za praćenje i izvješćivanje za konkretne zemlje ili ekvivalentnim radnim skupinama, drugim donatorima, nevladinim organizacijama i privatnim sektorom;

- **Komisija:** skrenuti pozornost Vijeća i država članica na relevantna izvješća i informacije o projektima koje financira EU, a koji se odnose na pitanje djece pogođene oružanim sukobima, i osigurati da se za zaštitu djece pogođene oružanim sukobima u prioritetnim zemljama dodijele odgovarajuća financijska sredstva, među ostalim kako bi se poduprlo funkcioniranje mehanizama za praćenje i izvješćivanje na terenu, te da mjere koje financira EU budu usklađene sa Smjernicama;
- **države članice:** pružati informacije o relevantnim bilateralnim projektima i diplomatskim angažmanima povezanim s pitanjem djece pogođene oružanim sukobima, među ostalim koordinacijom na terenu u prioritetnim zemljama;

#### **Vijeće: provedba i praćenje**

- PSO – nadgledati provedbu EU-ovih djelovanja na temelju Smjernica i razviti modalitete za uključivanje pitanja djece pogođene oružanim sukobima u relevantne politike i djelovanja EU-a, u suradnji s drugim sigurnosnim i razvojnim tijelima EU-a;
- COHOM – redovito preispitivati, ažurirati i objavljivati popis prioritetnih zemalja na temelju informacija iz relevantnih izvora, što uključuje izvješće i brifinge glavnog tajnika UN-a, te osigurati suradnju među relevantnim radnim skupinama;
- relevantne radne skupine za određena geografska područja – izraditi preporuke za djelovanje s obzirom na situaciju u svojim prioritetnim zemljama;
- COHOM – u koordinaciji s relevantnim akterima preispitati i ocijeniti provedbu Smjernica te utvrditi moguće nedostatke i potrebe u bliskoj koordinaciji s relevantnim radnim skupinama, posebnim predstavnicima, voditeljima misija, voditeljima civilnih misija i vojnim zapovjednicima EU-a (putem zapovjednog lanca);
- COHOM – istražiti mogućnosti za daljnju suradnju s UN-om, drugim međunarodnim organizacijama, nevladinim organizacijama i privatnim sektorom;

- ESVD – jedanput godišnje izvješćivati PSO o napretku u ispunjavanju ciljeva Smjernica, posebno u prioritetnim zemljama, i olakšavati brifinge posebnog predstavnika glavnog tajnika UN-a za djecu i oružane sukobe PSO-u;
- predsjednici relevantnih tematskih radnih skupina i radnih skupina za određena geografska područja – u svoj rad prema potrebi uključiti pitanje djece pogođene oružanim sukobima, među ostalim organiziranjem zajedničkih rasprava među radnim skupinama i olakšavanjem vanjskih brifinga koje pripremaju partneri iz UN-a i stručnjaci civilnog društva;

### **Dodatne aktivnosti zagovaranja i podizanja svijesti**

- Visoki predstavnik, zajedno s posebnim predstavnikom glavnog tajnika UN-a za djecu i oružane sukobe, dvaput godišnje objavljuivat će izjavu povodom Međunarodnog dana borbe protiv novačenja djece vojnika (12. veljače).
- EU bi trebao podizati svijest o pitanju djece pogođene oružanim sukobima povodom Međunarodnog dana zaštite obrazovanja od napada (9. rujna) i Svjetskog dana djece (20. studenoga) te istražiti dodatne mogućnosti za podizanje svijesti o toj problematici.
- ESVD bi svim novim voditeljima delegacija, voditeljima misija ZSOP-a i vojnim zapovjednicima, kontaktnim točkama misija i kontaktnim točkama za ljudska prava na početku njihova mandata trebao osigurati informativni paket o pravima djece u zonama sukoba.
- ESVD i Komisija trebali bi u suradnji s partnerima iz UN-a, relevantnim službama Komisije i nevladinim organizacijama organizirati redovito, tematsko osposobljavanje o zaštiti djece te o djeci i oružanim sukobima, među ostalim o djeci i razoružanju, demobilizaciji i reintegraciji ili srodnim procesima.

## 6. ZAKLJUČAK

U ovim ažuriranim Smjernicama o djeci i oružanim sukobima naglašava se odlučnost EU-a da u situacijama rata i nestabilnosti prioritet da pravima i dobrobiti djece.

EU će pratiti napredak ostvaren u provedbi Smjernica i o njemu izvješćivati kako bi bio siguran da su Smjernice djelotvorne. Provodit će se redovito izvješćivanje, među ostalim kako bi se utvrdila područja koja treba poboljšati i prilagoditi, ne bi li se osiguralo da odgovor EU-a na nove izazove s kojima se suočavaju djeca u oružanim sukobima ostane sveobuhvatan i učinkovit.

Suradnjom s agencijama UN-a, nacionalnim vladama, lokalnim organizacijama i civilnim društvom EU djeci pogođenoj oružanim sukobima može omogućiti sigurniju i optimističniju budućnost.

## **PRILOZI ažuriranim Smjernicama**

**Prilog 1. – Nepotpuni popis međunarodnih normi, standarda i načela na koje se EU može pozvati u kontaktima s trećim zemljama u vezi s djecom pogođenom oružanim sukobima**

### **I. INSTRUMENTI UN-a ZA LJUDSKA PRAVA**

#### **Ugovori i protokoli**

- Opća deklaracija o ljudskim pravima (1948.)
- Konvencija o pravima djeteta (1989.)
- Fakultativni protokol br. II uz Konvenciju o pravima djeteta glede uključivanja djece u oružane sukobe (2002.)
- Fakultativni protokol br. I uz Konvenciju o pravima djeteta o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji (2002.)
- Konvencija MOR-a br. 182 o zabrani i trenutnim djelovanjima za ukidanje najgorih oblika dječjeg rada (1999.)
- Konvencija o statusu izbjeglica (1951.)
- Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966.)
- Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966.)
- Konvencija protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja (1984.)

## **Rezolucije Vijeća sigurnosti**

- Rezolucije o djeci i oružanim sukobima: 1261 (1999), 1314 (2000), 1379 (2001), 1460 (2003), 1539 (2004), 1612 (2005), 1882 (2009), 1998 (2011), 2068 (2012), 2143 (2014), 2225 (2015), 2427 (2018), 2601 (2021)
- Rezolucije o ženama, miru i sigurnosti: 1325 (2000), 1820 (2008), 1888 (2009), 1960 (2010), 2106 (2013), 2242 (2015), 2331 (2016), 2467 (2019)
- Rezolucije o mladima, miru i sigurnosti: 2250 (2015), 2419 (2018), 2535 (2020)

## **Rezolucije Opće skupštine u vezi s djecom i oružanim sukobima**

Rezolucije o pravima djeteta koje EU i skupina latinskoameričkih i karipskih država (GRULAC) dvaput godišnje zajednički podnose u okviru Vijeća za ljudska prava i Trećeg odbora Opće skupštine UN-a. Dijelovi tih rezolucija odnose se na djecu i oružane sukobe.

## **II. MEĐUNARODNO HUMANITARNO PRAVO, IZBJEGLICE I INTERNO RASELJENE OSOBE**

- Ženevska konvencija o postupanju s ratnim zarobljenicima (1949.)
- Ženevska konvencija o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata (1949.)
- Dopunski protokol Ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949. o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba (Protokol I) (1978.)
- Dopunski protokol Ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949. o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba (Protokol II), (1977.)
- Konvencija o statusu izbjeglica (1951.)
- Protokol o statusu izbjeglica (1967.)
- Vodeća načela o internom raseljavanju (1998.)
- Običajno međunarodno humanitarno pravo

### **III. MEĐUNARODNO KAZNENO PRAVO**

- Rimski statut Međunarodnog kaznenog suda (2002.)

### **IV. DRUGE RELEVANTNE MEĐUNARODNE OBVEZE I INSTRUMENTI**

- Načela i smjernice o djeci povezanoj s oružanim snagama ili oružanim skupinama (Pariška načela) (2007.)
- Smjernice za zaštitu škola i sveučilišta od vojne upotrebe tijekom oružanog sukoba (2014.)
- Deklaracija o sigurnim školama (2015.)
- Načela iz Vancouvera o očuvanju mira i sprečavanju novačenja i korištenja djece vojnika (2017.)
- Politička izjava o jačanju zaštite civila od humanitarnih posljedica koje proizlaze iz upotrebe eksplozivnog oružja u naseljenim područjima (2022.)

### **Prilog 2. – Politike i instrumenti EU-a**

#### **ZVSP i instrumenti za upravljanje krizama**

- Akcijski plan EU-a za ljudska prava i demokraciju (za razdoblje 2020. – 2024.)
- Strateški kompas EU-a za sigurnost i obranu (2022.)
- Pakt za civilni ZSOP (2023.)



- Politika dužne pažnje Europske unije u području ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava u pogledu potpore sigurnosnog sektora trećim stranama (2023.)
- Zajednička komunikacija naslovljena „Strateški pristup EU-a za potporu razoružanju, demobilizaciji i reintegraciji bivših boraca” (2021.)
- Strateško partnerstvo UN-a i EU-a u pogledu mirovnih operacija i upravljanja kriznim situacijama: prioriteti za razdoblje 2022. – 2024.
- Ažurirani Kontrolni popis za integraciju zaštite djece pogođene oružanim sukobima u misije i operacije ZSOP-a (2024.)
- Europski konsenzus o humanitarnoj pomoći (2008.)
- Priručnik EU-a i UNICEF-a o pravima djeteta: integriranje prava djeteta u razvojnu suradnju (2014.)
- Radni dokument službi Komisije o humanitarnoj zaštiti – Pобоljšanje ishoda zaštite radi smanjenja rizika za osobe izložene humanitarnoj krizi (2016.)
- Radni dokument službi Komisije o obrazovanju u izvanrednim situacijama u okviru operacija humanitarne pomoći koje financira EU (2019.)
- Komunikacija Komisije o obrazovanju u izvanrednim situacijama i dugotrajnim krizama (2018.)
- Radni dokument službi Komisije o rodnim pitanjima u humanitarnoj pomoći: različite potrebe, prilagođena pomoć (2013.)
- Koncept o mirovnom posredovanju EU-a (2020.)
- Smjernice o mirovnom posredovanju, ESVD (2020.)
- Koncept EU-a o stabilizaciji (2022.)

## **Politike i instrumenti Zajednice**

- Strategija EU-a o pravima djeteta (2021.)
- Akcijski plan za mlade u okviru vanjskog djelovanja EU-a (2022. – 2027.)
- Smjernice EU-a za promicanje i zaštitu prava djeteta (2017.)
- Preporuka Komisije o integriranim sustavima za zaštitu djece (2024., još nije potvrđeno)
- Zajednička komunikacija naslovljena „Strateški pristup EU-a za potporu razoružanju, demobilizaciji i reintegraciji bivših boraca” (2021.)
- Zajednička komunikacija naslovljena „Elementi strateškog okvira na razini EU-a za potporu reformi sigurnosnog sektora” (2016.)

## **Prilog 3. – Relevantna izvješća i smjernice UN-a**

### **Izvješća glavnog tajnika Ujedinjenih naroda**

Ujedinjeni narodi: godišnja izvješća (od 2000. do danas) i izvješća za konkretne zemlje (od 2006. do danas) o djeci i oružanim sukobima

### **Izvješća posebnog predstavnika**

Ujedinjeni narodi: izvješća posebnog predstavnika Općoj skupštini (od 1998. do danas) i Vijeću za ljudska prava (od 1998. do danas)

### **Vijeće sigurnosti i Radna skupina o djeci i oružanim sukobima**

- Zaključci Radne skupine o izvješćima glavnog tajnika za pojedine zemlje o djeci i oružanim sukobima: [www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/sgreports](http://www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/sgreports)

- Rezolucije i predsjedničke izjave o djeci i oružanim sukobima:  
[www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/resolutions](http://www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/resolutions)
- Pisma predsjednika Vijeća sigurnosti o djeci i oružanim sukobima upućena glavnom tajniku:  
[www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/letters](http://www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/letters)
- Pravilnik Radne skupine o djeci i oružanim sukobima i potencijalne mjere:  
[www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/reference](http://www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/reference).

### **Publikacije i smjernice Ureda posebnog predstavnika glavnog tajnika za pitanje djece u oružanim sukobima**

- *The Six Grave Violations against Children During Armed Conflict: the Legal Foundation* (Šest teških kršenja prava djece tijekom oružanih sukoba: pravna osnova). New York, 2009. (ažurirano 2013.)
- *Children and Justice During and in the Aftermath of Armed Conflict* (Djeca i pravosuđe tijekom i nakon oružanih sukoba) (2011.)
- *Guidance Note on Security Council Resolution 1998* (Smjernice u vezi s Rezolucijom Vijeća sigurnosti 1998) (2014.)
- Smjernice i operativni priručnik – *Monitoring and Reporting Mechanism on Grave Violations against Children in Situations of Armed Conflict* (Mehanizam za praćenje i izvješćivanje o teškim kršenjima prava djece u situacijama oružanih sukoba) (2014.)
- *20 Years to Better Protect Children Affected by Conflict* (Dvadeset godina za bolju zaštitu djece pogođene sukobima) (2016.)
- *Practical Guidance for Mediators to Protect Children in Situations of Armed Conflict* (Praktične smjernice o zaštiti djece u situacijama oružanih sukoba namijenjene mirovnim posrednicima) (2020.)
- *Impact of the COVID-19 Pandemic on Violations against Children in Situations of Armed Conflict* (Utjecaj pandemije bolesti COVID-19 na kršenja prava djece u situacijama oružanih sukoba) (2021.)
- *Guidance Note on Abductions* (Smjernice u vezi s otmicama) (2023.)

- *Gender Dimension of Grave Violations Against Children In Armed Conflict* (Rodna dimenzija kršenja prava djece u oružanim sukobima) (2022.)
  - *Towards Greater Inclusion: A Discussion Paper on the CAAC Mandate and Children with Disabilities in Armed Conflict* (Prema većoj uključenosti: dokument za raspravu o mandatu za pitanje djece u oružanim sukobima te o djeci s invaliditetom u oružanim sukobima) (2023.)
-